

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto . . . . . f. 4.—
Pol leta . . . . . „ 2.—
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno francozsko, italijansko in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Deželni zbor goriški.

VII. seja 29. novembra o 5 uri popoldne.

Deželni glavar naznanja, da je dovolil 8 dnevni dopust poslancu Pagliaruzzi-ju, kateri je odstopil od svojega predloga zastran postave o razdelitvi občinskih zemljišč.

Priobči dalje, da so poslanci dr. Deperis in tovaruši napovedali ta-le predlog: „Veleslavni zbor naj sklene: Naročeno je deželnemu odboru, da zopet predloži prošnjo vladi, naj nemudoma preskrbi česar treba, da se preuredijo naše srednje šole v narodnem zmislu; nemškemu jeziku naj se odkáže mej učnimi predmeti tisto mesto, katero mu gre ozir jemaje na naše politične razmere.“

Poslanec dr. Lavrič in tovaruši interpellujejo vlado, ali misli to za skrboti, da se bodo dobivale pri c. kr. poštne uradu raznovrstne tiskalice tudi v slovenskem jeziku?

Vladni zastopnik objubi, da odgovori na to interpellacijo, kedar dobi o tej stvari potrebna pojasnila.

Prve tri točke dnevnega reda so računski sklepi deželno-občinskega, gozdorejskega in glavnega zaloga za uboge. O teh poroča poslanec Candussi. Račun zadnjega večjega in važnejega zaloga, to je glavnega zaloga za uboge za leto 1871 obsega te-le številke: dohodkov 27.430 gl. 10 kr., stroškov 24.722 gl. 8½ kr., denarničnega ostanka 2718 gl. 1½ kr., aktivnih zastankov 8890 gl. 3½ kr., pasivnih 5746 gl. 30 kr. in premoženja 574.677 gl. 91½ kr. mej temi je 155.300 gl. v obligacijah, zapisanih na ime krajnih zalogov za uboge v posameznih občinah (to so namreč obligacije bivših bratovščin).

Računi se potrdijo brez razgovora.

Zdaj pridejo na vrsto poročila peticijskega odseka. Prvo bere poslanec Winkler o prošnji bračanske občine, naj bi se jej povrnil nek znesek za ukvartirovanje vojakov v letih 1867. 1868 in 1869. Po odsekovem predlogu se prošnja zavrne.

Poslanec Faganel poroča o prošnji cestnega od-

bora komenskega, da bi se mu odpustil dolg 2000 gl., katere je dobil na posodo iz deželnega zaloga in da bi se mu dovolila denarna pomoč za predelanje kosa ceste po Rahotnici. Za povračilo dolga dovoli zbor 2 leti odloga; prošnjo za novo denarno pomoč pa odbije, ker nij v dotični ulogi dokazano, da je zadostil cestni odbor postavnim zahtevam in ker tudi nij predložil nobenega črteža in proračuna o cestnem delu, katero namerava izvršiti.

Poslanec Benardelli poroča o peticiji cestnega odbora korminskega, da se vrsti cesta od Medeje do Verse mej skladovne. Po odsekovem predlogu sklene zbor postavo, po kateri je vrščena ona cesta mej skladovne, in dovoli za nov most čez potok Idrijo (Judri) 8000 gl. pomoči, katera naj se bo plačala iz deželnega zaloga v dveh letnih obrokih in sicer l. 1873. 3000 gl. in l. 1874 pa 5000 gl.

Poslanec dr. Žigon poroča o prošnji cestnega odbora cerkljanskega, da se mu odpusti dolg 1000 gl., ki so se mu bili posodili iz deželnega zaloga za dela na skladovnih cestah.

Prošnja se odbije, ker nij dokazano, da bi bil cest. odbor zadostil dotičnim postavnim zahtevam.

Isti poročevalec predlaga vsled dotične prošnje cestnega odbora korminskega, naj veleslavni zbor dovoli denarno pomoč 1000 gl., da se ukupi hiša št. 4 v Medani, katera se ima podreti, da se skladovna cesta na dotičnem mestu razširi. Potrjeno.

Dalje poroča dr. Žigon o peticiji nekaterih kraških občin, v kateri prosijo: 1. naj se jim zopet dovoli, da bo lo zopet mogle pobirati ženitvansko davščino in sicer od vsake žentve po 4 gl. in 2. naj se da občini oblast določevati čas grozdne trgatve.

O tej peticiji prestopi zbor na dnevni red.

Poslanec Winkler bere obširno poročilo o pritozbi, Ivana Gruntar-ja iz Kobarida proti sklepu obč. starešinstva oziroma zoper razsodbo dež. odbora, katera mu jemlje pravico do uživanja občinskih zemljišč. Iz odsekovnega poročila se posnema, da je deželni odbor o tej zadevi nekako površno postopal, zato se mu na-

roč v predlogu, naj to prepornost še enkrat (prejšnje in naj potem po okolnomorda sklene novo razsodbo.

Deželni odbornik dr. Pajer se upira v daljšem govoru temu predlogu; on trdi, da se je stvar razsodila na zadosta zanesljivi podlagi; da razlogi zapopadeni v dotičnem zapisniku sturešinstvene seje opravičujejo sklep in da je tudi župan, kateri je ob enem deželni poslanec, (Pagliaruzzi) v enakem zmislu poročal. Da bi bila žaljena občinska avtonomija, ako bi se zoper starešinstvo in župana priče zasliševale itd. Omeni tudi, da je zelo težko soditi o pravici do uživanja občinskega premoženja na podlagi §. 63 obč. reda, ker nihče ne more točno določiti, kaj je v tem oziru stara ne iz pod biju na navada v posameznih občinah. Predlaga tedaj, naj preide se o Gruntar-jevi peticiji na dnevni red.

Winkler zagovarja odsekove predlog. Pritožnik, pravi, je naštel v svoji vlogi več tacih občinarjev, katerim se je v prav enakih razmerah dovolilo uživanje občinskih zemljišč. To okolnosti nij ovrgel občinski zastop v svojih sklepih, in poročilih in tega bi se tedaj moral prepričati deželni odbor, če treba, tudi po pričah.

Po ugovoru Pajerjevem in zadnji besedi Winkler-jevi se glasuje: Za prestop na dnevni red se vzdignejo samo deželni odborniki in obvelja tedaj odsekove predlog.

Poslanec Benardelli poroča o prošnji podpornega društva revnih dijakov na rudarski akademiji v Loobnu za denarno pomoč. Po dotičnem predlogu se prošnja zavrne.

Prošnja mirenske in sovedenjske županije, o kateri poroča poslanec Winkler, da bi se vvrstila cesta od Volčjedrage skozi Bukovico, Renče, Orehovlje, Mirno do kolo Ivora v Rujbah, mej skladovne, se izroči deželnemu odboru, da to zahtevo natančno pretrese in potem poroča dež. zboru v prihodnji sesiji.

Deželni glavar naznanja odborov predlog: „Naj se izroči političnemu odseku predlog zadevajoč postavo zastran posušenja močvirjev blizu Kobarida.“

LISTEK.

Lonch, Log, Logje ali Logi?

V Sedlu konec nov. 1872. (Izv. dop.)

Krajepisna drobtinica učenega dopisnika „Glasovega“ razpravljajoča, kaj je pravo „Lonch, Log, Logje ali Logi?“ je dobra došla, če tudi nij kaj posebnega prinesla; sosebno pa je hvalevredna jegova želja, da bi se kedo lotil dela, in je na svitlo dal, ki bi obsegalo vsa imena mest, trgov, vasij in vasic po Slovenkem, pa pravilno, prav tako, kakor naše slov. ljudstvo govori. Opazuje pa učeni dopisnik, da tudi Kozlarjev zemljevid nij vsega zadal in da če se „Glas“ graja, da nij zadal pravega sedaj navadnega imena duhovnije, se mora tudi Kozlarjev zemljevid itd. Na to opazko g. dopisnika se oproščujem samo to omeniti, da sem le mimo gredé Kozlarjev zemljevid v spomin vzal, ne pa trdil, da so „Logi“ menda zato pravilno pisano ime, ker sem jih videl na tem zemljevidu, nego zato, ker je to ime mej ljudstvom navadno.

Da bi se imel g. Kozlar zaradi nepravilno pisanih imen na njegovem leta 1866. tiskanem zemljevidu cele Slovenije enako grajati, kakor domač l. 1872. izhajajoč časnik, tega uijsem preverjen, nego prisiljen to zanikovati. Go'ovo smemo od „Glasa“ l. 1872, ki se tako rekoč suče v domači hiši, v ozi domovini, in ima to duhovnijo pred svojim pragom, kaj več zahtevati glede pisave domačih imen.

Ta krajepisna drobtinica je pa še zato dobro došla, ker je nagnila „Glas“ dati odgovor, kajti sicer bi bi imolčal, kajti, kakor sam pravi, leo non capit muscas.

V pojasnilo uredniškega dostavka.

Uredništvo piše: „G. dopisniku še dve (torej namček na druge) besedi. On očita „Glas-u“, da piše enkrat v Lozeh, potlej pa da se mu skrčijo ti „Logje“ (pardon! po dopisniku „Logi“) v Log, in graja strašno slovniško nedoslednost.“

To nij vse istina. Nikakor nijsem trdil, da so se „Glasu“ „Logje“ v „Log“ skrčili, ker „Glas“ do sedaj za obliko „Logje“ še vedel nij, vsaj pisal je nij, kakor se posnema iz njegovih listov. To obliko je videl mari na p'oščah, koje bom pozneje še omenil, ali pa v mojem dopisu v „Soči.“ Jaz sem trdil, da je iz imenovanika edn. „Log“ napravil lokal v Lozeh v množini, kar se mi pozdeva še sedaj v kljub njegovemu pojasnilu slovniška nedoslednost.

Opustim strastni naskok „Glasov“ na mojo slovniško nevednost, ker po svojem dopisu v „Soči“ gledé imena te duhovnije se nikakor nijsem hotel svetu kot slovniško kapaciteto predstavljati, ali se smatrati za jeziko-in imenoslovca, kakor me „Glas“ ironično zvati blagovoli, nego samuč objaviti, kako ljudstvo to ime „abi in izgovarja, ob enem pa res tudi „Glas“ malo grajati zaradi njegove male brižljivosti gledé pisave krajnih imen naše vladikovine.

Kakor se utapljaajoči hlastno vsake vejice in blike poprime, tako je tudi „Glas“ v moji malostni razpravi zagrabil bilko, da sem iz besede „Log“ hotel napraviti zborno ime „Logje“, kar pa menda po njegovih mislih nijsem prav zadel. Kaj hočemo, vsi smo Evini otroci!

Vsaj pa tudi nijsem kategorično trdil, da „Logje“ nikakor ne more biti pravo ime, nego s pristavkom „menda“. Ali zamore biti „Logje“ zborno ime, tega kot slovniški nevednež ne morem trditi, zato prosim slovničarje za pojasnilo. Toliko pa vendar tudi jaz

vem, da grozdje in logje sta dve razne reči, kakor grozd in log, dva grozda in dva loga, pet grozdov in pet logov, grozdje in logje, grozdovje in logovje.

Pa ta „Glasov“ napad na moj psevdonomen coll. je bil le manever, s kojim me je hotel v glavni bitki, glavni stvari motiti in b-gati, da bi na njegovo lavi-ranje ostro ne pazil, v dokazovanji namreč, ka nij nobene slovniške nedoslednosti zakrivil s tem, da je iz imenovanika „Log“ v ednini napravil lokal v „Lozeh“ v množini.

Poglejmo, kakor se mu je to posrečilo. „Glas“ piše: „Toda govorimo o naši nedoslednosti gledé rabe istega krajnega imena zdaj v ednini, zdaj v množini: Gosp. imenoslovcu bi moralo biti znano, da tacih krajnih imen, kterih imenovanik je gotovo ednina, ki pa vendar v družih sklonih v množino preskočijo, imamo na Goriškem vse polno, tako na pr. zlasti veliko imen na išče. Končnica išče kaže gotovo srednji spol v ednini; ž nje pomočjo se izpeljuje veliko krajnih imen, ktera so srednja ednina, pa na vprašanje kje itd. prestopijo v množino, in se ne ve prav, ali v srednjo ali žensko n. pr. Japnišče v Japniščah (ih?); knet namreč ah in ih enako pologlasno izgovarja. Tudi imena na nje n. pr. „Kamenje“, „Zablje“ (po goriško, namesto Zabje) so ednina sr. sp. in vendar se reče v Kamenjah (ih) iz Kamenj. Ljudski usus loquendi ne pozna ni logike ni slovniče.“

Tu pa uže rad obstanem „Glasu“ svojo slovniško nevednost. Taka nepravilna sklanjaja (anomalijska) imen, kakoršno „Glas“ tukaj pod svoj št. jemlje, mi do sedaj nij bila znana. Dozdaj mi je bilo znano, da nekateri samostalniki nam služijo samo v ednini, drugi pa samo v množini. Po „Glasu“ pa veliko krajnih imen na Goriškem (mari tudi drugod?) kar men: nič tebi nič skače iz imenovanika v ednini v drugih sklonih v

Poslanec dr. Pajer predlaga, naj se obravnava ta predlog kot nujen, ker naj na današnjem dnevnem redu in ker se uže bliža konec sesije. Prizna se nujnost in sprejme se predlog odborov.

Poslanec Del Torre interpelluje vladnega zastopnika: kaj je vlada počela s postavo, sklenjeno v lantski sesiji, s katero se je naložila davščina čebel, ki se prinesejo v občine za prosto pašojo?

Vladni zastopnik obljubi odgovor, kadar dobi dotična pojasnila.

Seja je končala ob 7 uri zvečer.

Sinoči je bila pričuj zanimiva seja, katere se je udeležil tudi finančni minister Baron Pretis. Dr. Deperis je utrjeval s temeljitimi razlogi svoj predlog, da bi se preuravnale naše srednje šole v narodnem zmislu. Po njegovem nasvetu se je izročila ta stvar posebnemu odseku 7 udov. Izvolili so se: Dottori, Del Torre, Fajer, Deporis, Lavrič, Žigon in Abram.

Ob vladnem predlogu zastopan s spremembo § 34 postave o šolskem nadzorstvu je poročil Orna najprej v slovenskem, potem v italijanskem jeziku. Po odsekovem predlogu bi se premečil vladni predlog samo v tem, da se sicer dovolita dva dež. šolska nadzornika, a da se odtegne zastopnikoma učiteljstva sklepavni glas.

Vladni predlog je zagovarjal sam c. k. zastopnik Baron Rechbach; a tudi odsekovi predlog je imel le malo (morda celo nobene) privrženca. Palet je ta in padel je tudi vladni načrt skoro enoglasno. Poslanci so se bili prav pred sejo po viharji razpravi tako porazumeli.

O tem in ob vsem drugem poročimo prihodnj. občirnije. Nocoj bo zopet seja in potem menda še dva, tako da se v saboto sklene zborovanj; ker ima 12. t. m. uže državni zbor začeti svojo sesijo.

Interpelacija g. dra. Lavriča i drugov.

Veslavni vladi!

Ces. kralj. pošta je sicer začejala vsaj nekaj pravično postopati in v ozir jemati Slovence in naše tujtve; vendar pa je velika pomanjkljivost tam, v tem, da nij za Gorico priskrbela slovenskih sprejemnih in voznih listov, nakaznic itd. V Gorici je mnogo Slovencev, vsak teden jih hodi mnogo iz okolice v mesto, ktero je tudi naše središče; zato je vprašam: podpisani, ali misli vlada tej pomanjkljivosti v okom priti in poslati c. k. pošti v Gorici tudi slovenske iztise gori omenjenih listov?

V Gorici dne 21. novembra 1872

Dr. Lavrič, Faganel, M. Doljak.

Uže zopet naše glavarstvo.

V zadnjem listu smo prinesli interpellacijo dr. Lavriča in tovarušev zaradi premladih otrok, ki delajo po tovarnicah.

Na to interpellacijo je odgovoril naš okrajni glavar, da je županijam dotični ukaz uže poslan in c. k. okrajno glavarstvo ne more nič storiti, če se županije ne pritožujejo.

Temu odgovoru smo se toliko bolj čudili, ker smo vedeli, da nij res, da je glavarstvo poslalo tak ukaz n. pr. Mirenski županiji, kder je polno tacihi otrok,

množino, to je res saltus mortalis, kakoršnega se ne spominjam, da bi bil še naletil v katerikoli jeziku ali slovnicu. — „Končnica išče kaže gotovo srednji spol v ednini“ pravi „Glas.“

Pritrjujem, pa še vprašam, ali bi ta končnica e namreč ne mogla tudi kazati ženski spol v množini? Menim, da krajnih imen s končnico e imamo ne samo na Goriskem nego po vsej Sloveniji prav mnogo, ki so menda večji del ženskega spola v množini, prav malo pa jih je na končnico e ednina sr. sp. Naj blagovoli „sl. Glas“ vzeti v roke Kozlarjev imenik krajev, ali če tega noče naš „status localis“ in, če me vse ne moti, še bode tega prepričal. Vsaj ljudstvo jih rabi v množini (na ta usus loquendi se jaz v tej razpravi sklicujem, ne pa na svojo učenost), pravi n. pr.: Tam so Stanovišče, so Robedišče, so Plaišče, so Jageršče, so Šebrelje, so Pečine, so Roče i. t. d. cum gratia in infinitum!

Tako tudi menim, da kakor so Gabrije in Batuže po „Glasovi“ opazki resnično ženska imena v množini, da so ravno tako tudi „Kamenje“ in „Žablje“ in druga krajna imena s končnico e po Vipavskem in Krasu kakor po drugi Sloveniji večidel ženskega spola v množini. Dozdeva se mi neverjetno, da bi tamošnje ljudstvo govorilo: Tam je rodovitno Kamenje, tam je veliko, tam malo Žablje ali Žabje (Gross-, Klein-Froschdorf). Želeti bi bile, da bi se kak izvedenec od tamkaj oglasil in to pojasnil.

Po razloženem, če me vse ne moti, se predrzmem tudi jaz dvomiti o tem, ali zna „Glas“ vselej skloni prav razločevati, ali ne; veljavno razsodbo pa pripuščam izvedencem in slovničarjem.

Dalje pravi „Glas“, da ljudski usus loquendi ne pozna ni logike ni slovnic. Ta „Glasova“ trditve se

ampak da je takim županijam, ki so hotele gledé na šolsko postavo strogo izpeljati § 87. ces. patenta zaradi pripuščenja otrok v tovarnice, kakor na pr. Solkanski, še celo ovire delalo in podpiralo take stariše, kateri so hoteli na škodo svojih lastnih otrok nasprotovati postavnim določbam. Reč je taka. Nekteri Solkanci so rekurirali proti določbi županije solkanske, da njih otroci ne smejo zaradi nedovršene postavne starosti v tovarnico delat hoditi in glavarstvo je rekurente podpiralo ter poslalo županstvu sledeči dopis:

Slavnemu županstvu

v Solkanu.

Gledé na to, da kakor krtina in šolska spričevala donajajo, so otroci Jug Magdalena od Štefana, Gomiščik Štefan od Antona, Abramič Anton od Andreja, Abramič Jakob od Andreja, Jug Teresa od Janeza, Markič Štefan od Petra — 12. leto že doveršili, in da so sedaj šolo redno obiskovali — gledé da bi njih izostaja iz tovarne v Solkanu, v katero so že sprejeti, dotičnim revnim družinam težko djalo, podelil sim gore omenjenim na podlago § 89 oberf. red. izjemno dovoljenje za sprejem v tovarno.

Naznanjaje to slav. žup. v rešitev sporočila od 4 t. m. št. 350 pošiljam kerstna in šolska spričevala, da jih dotičnim verne *) in je povabljam, da se v prid revnije vrste stanovalcev solkanskih pri tamkajšnjem krajnem šolsk. svetovalstvu prizadene, naj tajisto na podlago § 75 post. od 14. maja 1869 in § 21. dežel. post. od 6. maja 1870 dežel. šolsk. sveta določbo izprosi, da bi se starost za šolo obiskovati v solkanski občini omejila od 6 do 12 leta.

O izteku pričakujem o svojem času sporočilo.

C. K. OKRAJNO GLAVARSTVO

v Gorici 9. oktobra 1872.

za c. k. namest. svet. I. r.

Vintschgau I. r.

Na to mu je županstvo tako-le odgovorilo:

Slavno c. k. okrajno glavarstvo

v Gorici.

Z dopisom 9. oktobra t. l. št. 7892 naznanja slavno c. k. glavarstvo, da je gledé na revni družinski stan dovolilo izjemno, da zamorejo nekateri otroci ki so komaj 12 let stari v takajš. tovarno na delo hoditi opiraje se na § 86 ob. post.

Preziraje to, da § 86 ne pozna „izjem“ marveč dolečno zapovedujo gledati pri dovoljenju na zdravlje in telesno rast otrok je slavno glavarstvo celó v obstoječo šolsko postavo dregnilo.

Preziralo je tudi slavno glavarstvo tukajšno poročilo 4 t. m. št. 350 in opiraje se brez nobene podlage na „revni stan“ izdalo dotična dovoljenja.

Nadalje v omenjenem dopisu slavno glavarstvo vabi pišoče županstvo naj se prizadene pri šolskem svetovalstvu, da bi se leo za obiskovanje šole znižalo.

Takim načelom pišoče županstvo nikakor ne more slediti, marveč odločno protestuje da bi se šolski podnik krčil.

Zadosta žalost bi bilo, da zdaj, ko deželo šole

*) Spričevala nijso bila priložena.

mi pozleva nekoliko predrzna. Da prosto ljudstvo in usu loquendi logike in slovnic v teoriji ne pozna to dopuščam, da bi je tudi v praxi ne poznalo, to pa zanikujem. Naj pove „Glas“, ali so bile slovnic spisane pred ljudskim govorjenjem?

Jaz menim, da je usus loquendi prostega ljudstva, koj ima sveja krajna imena po vseh sklonih v množini, bolj logičen in slovničen, nego „Glasov“ usus scribendi, ki hoče zoper ta usus ljudstva jih imeti v imenovavniku v ednini in jih potem v drugih sklonih sili preskakovati v množino. Preskočil pa je prej ko ne le „Glas“, sam.

Pa v vsej tej razpravi o imenih na išče in nje „Glas“ še nij dokazal, da tudi beseda in krajno ime „Log“ v ednini (menda moškega spola?) preskokuje v drugih sklonih v množino. Jaz sem vprašal „Glas“ kako da je iz tega „Log“ napravil lokal v „Lozeh“? „Glas“ bi bil imel ostati pri stvari in dokazati, da tudi imena s končnico g preskokujejo: hic Rhodus, hic salta!

Vsaj ta beseda ima po „Glasu“ celo dve obliki v množini; s kakošuo pravico izpeljuje množni lokal iz enojnega imenovalnika? Estne haec licentia grammatica an poetica?

Glas pravi dalje: „Leta in leta stoji v našem „status localis“ Lonch (Log) in nikoli mu (dopisniku) nij prišlo na misel, to popraviti dati na dotičnem mestu.“ To je res, kakor še marsikaj družega stoji v našem „status localis“, kar uže leta in leta poprave potrebuje in pričakuje. Da se pa to do sedaj popravilo nij, dopisnik tega menda nij kriv. Gledé teh potrebnih poprav naj blagovoli „Glas“ obrniti se na one gg., ki naš „status localis“ sestavljajo.

Da sem hotel „Glasovo“ pozornost obračati na

toliko stanejo, bi se s takimi prenarodbami šole kvarile na škodo ljudske omike in blagostanja.

V Solkanu 19 oktobra 1872.

Župan
Gabrijevčič I. r.

Iz tega je tedaj razvidno, da glavarstvo nijma resne volje, strogo paziti na izvršbo človeštvu tako koristne postave in da se naš gospod glavar presneto malo meni za interpellacije naših poslancev, katerim odgovarja tako nezadostno in —!

Pri tej priliki pa moramo le pohvaliti slavno županstvo v Solkanu, katero je glavarstvu dobro lekcijo dalo s svojim odgovorom in se ne vstraši birokratičnega žuganja, ampak vsak neslovenski dopis glavarstvu z ozirom na znani § 19. nazaj pošlje. — Prašamo pa tudi naše interpellante, če mislijo gledé na tukaj prinesene avtentične dopise gospoda glavarja še enkrat prav energično interpellovati.

Dopisi.

V Rihenbergu 24. novembra. [Izv. dop.] Naša v ipavska stran se lahko ponaša, da je nijso ravno toliko oplašile nove šolske postave, dasiravno nam nalagajo težka bremena; saj vemo, da so razne znanosti, katere si pridobijo naši otroci v šolah, dragoceni kapital, kateri jim nosi, ako ga znajo rabiti, v življenji obile obresti. Nam v Rihenbergu je bilo vsikdar jako mar za dobrega učitelja in zdaj smo si celo prizaleli, da si dobimo družega tudi v Berjah, kder ga do zdaj še nij bilo.

Tega sicer še nij, a upamo, da nam ga slavni okrajni šolski svet kmalu imenuje. V Rihenberg smo pa dobili vrlega učitelja g. Ambroža Poniž-a, Ajdovca, kateri je do zdaj služboval v Istri. Njegovo dosedanje vedenje ga jako priporoča in tudi v cerkvi pri orgljah nam dobro ustreza. Saj je to obče znano, da smo tukaj vneti za lepo, ubrano petje bodie v cerkvi ali zvonaj cerkve.

A dve nedelji po odhodu bivšega g. učitelja so vendar počivale orglje in to je dalo nekemu gospodu povod, da je javno vzbujal nekako sumničenje zoper tukajšnje veljake, katerim je poptikal s prav nepriemernimi izrazi, da so oni zakrivil.

Pa to naj bi še bilo v božjem imenu. A druga je, kar je govoril isti gospod o zadevi šole tudi javno in sicer na takem kraji, kder je šuntanje posebno nevarno. Posmehoval se je nekako zagrizeno namenjeni novi šoli v Berjah, da nijma še klopj in potrebne priprave, da je skoro odveč i. t. d. Kdor je to misel vzbudil in do sedanje stopnje dognal, bode tudi vse preskrbel česar treba za šolo. Gledé obiskovanja šole je govoril, da ne treba tako natančno ravnati se po postavi. Kdor je za šolo, naj jo obiskuje; če pa so namenili stariš otroka za službo, ali kako obrtnijo, naj se ne dajo po šoli zadrževati. Tako in enako je govoril oui gospod, kateri je po svoji službi merodajna oseba in ima se ve, zaradi tega nekaj zapeljiv upliv na preposto ljudstvo.

A ravno zaradi tega je sila, da se tako ravnanje javno in resno graja; danes sicer le splošno, a če ne bode drugače, bomo stvari tudi jasneje razodeli.

potrebno popravo krajnih imen duh. služeb naše vladikovine, se je zato zgodilo, ker mi je on dal k temu povod, kar je bilo v dotičnih vrticah omenjeno. „Glas“ me upraš, zakaj da sem š. le sedaj to storil? Enako bi tudi jaz „Glas“ lahko vprašal, zakaj da je š. le letos začel izhajati, in ne uže leta in leta popreje? — M. li naš slovenski jezik je moral prebiti tuže čas, v kojih je bil iztiran in pregnan iz vseh javnih naprav, iz svetovnih in dahovskih uradov, samo v cerkvi so ga še trpeli za priprosto ljudstvo. V tužnih teh časih naš materin jezik nij imel nobene veljave, bil je sploh zaničevan, hiral in tugoval je le mej priprostim ljudstvom. Posamezni pa redki rodoljubi tu in tam mu nijso mogli veljave priboriti.

Hvala Bogu! da so za mali naš sl. jezik vsaj nekoliko milejši dnovi nastopili, da se sedaj uže vrio učeni pa tudi priprostejši, kojim sreča bje za domovino in domači jezik, potegujejo in poganjajo za njegovo obveljavo. Učeno in spretno poganjati se za ljubo domovino in braniti svetinje domačega jezika, to je le malemu številu dano, a ljubiti domovino in materin jezik, to zamoremo vsi, če le hočemo, kajti k temu je treba samo nepokvarjenega, blagega srca.

Ves sl. narod mora goreča ljubiti svojo sl. domovino in domači svoj jezik samuč v taki splošni ljubezni je poguj narodnega obstanka utemeljen; sicer bi mali raskosani slov. narod težko kedaj pravo veljavo dosegel.

Evo! zakaj je dopisnik iz Sedla še le sedaj črhnil besedico o „Log“ in o „Lozeh“ itd. Vse ima svoj čas!

Dalje pravi „Glas“: „Zakaj se nijste oglasili, gosp. ko so se narejale o Tomiuskem nove plošče za popravljene napise krajnih imen itd. konec vasi? Zakaj ste pustili pisati „Logje“?“

Selo 22. nov. [Izv. dop.] Slavna kmetijska družba goriška je pred nekaterimi tedni v „Soči“ žalostno vest o trtni uši prijavila, ki razsaja uže več časa na Francoskem, ki se je pa tudi v nekaterih avstrijsko ogerskih pokrajinah prikazala. Danes moram jaz še žalostneje vest poročati, da omenjena uš se je tudi v našo deželo priklatala. Uže minolo poletije sem opazoval hirajočo vinsko trto, pa jej nijsem mogel prave bolezni uganiti, zdaj pa pri obrezavanju omenjene trte sem zapazil prvi lebad sem ter tija nekoliko ločen od debla, pod njim pa na deblu prilepljene uši; na nekaterih mestih jih je čez dvajset na prostoru štirjaškega palca.

Zeleti bi bilo, da bi se vinorejci posebno kmetijska in vinorejska društva o tej nevarni prikazni prepričali in tega hudega sovražnika zatrli, predno se bolje ukoreninči.

Dostavek uredništva. Nij skoro verjetno, da se je tudi k nam uže priklatali oni škodljivi črvec; pa vendar je treba paziti in reč resno vzeti. Kakor piše strokovnjak v „Weinlaube“ št. 17. t. l. je najboljši pomoček proti trtni uši (*Phylloxera vastatrix*), da se trtni sok zastrupi z bakrenim vitriolom in stopljenim sublimatom. To pa se stori s tem, da se trta navrti in ona tekočina v navrtane luknje vlije. — „Weinlaube“ je prinesla tudi narisan stroj, s katerim se to prav lahko in hitro dela. — Če želi kateri posestnik kaj natančnejega o tej mašini in njeni koristi izvedeti, naj se obrne do uredništva, katero mu rado navode in mašino samo preskrbi.

Sicer pa prosimo tudi našega dopisnika v Klosterneuburgu in tudi gosp. Riharda Dolencja v Podbrjih blizu Vipave, da o bolezni in o rešenem pomočku kaj spregovorita.

V Vipavi 2. dec. [Izv. dop.] Beseda, koja je napravila čitalnica naša v spomin neumročega našega Preširna, vršila še je prav slovesno. Goški pevci, pod vodstvom neutrudljivega učitelja gosp. Mercine, peli se tako ubrano in izvrstno, da bi bili vsakemu mestnemu odru čast delali. Slava! vam torej, vrli rodoljubi! Da bi se zopet kaj kmalu videli! —

Vesela igra „Bog Vas sprimi!“ učinila je veliko srčnega smeha mej občinstvom; gospodični Žvokeljnova in Peganova rešili ste v občeno zadovoljnost svoji nalogi, posebno prva igrala je čisto po „domače“, kar je pri igrah glavna stvar. — G. Kobal je kot vselej tudi zdaj pokazal svojo gledališko zmožnost pa tudi g. Hoščak, kmet, je prav dobro posnel Ribničana in mnogo smeha zbudil. Po besedi se je zadovoljno občinstvo razšlo, nekaj k „Dojencu“ nekaj k „Malnarju“ ter je mej petjem domačih in vrlih goških pevcev, še dolgo slavilo spomin dragega nam pesnika.

Čuje se, da za sv. Štefana namerjava napraviti naš „Sokol“ veselico z dvema igrama. Dobro došla! Toda le zložno, zložno dragi bratje! — Iz privatnega vira smo zajeli vest, da pride en oddelek slavnega goriškega učenjanskega shoda v nedeljo v Vipavo.

Jako smo radovedni, kaki so ti svobodni rebrodregarji in garibaldicigudigurovarji.

Iz tržaške okolice 30. nov. [Izv. dop.] Na moj dopis v predzadnji „Soči“ se je v 48. št. tega lista z Občine oglašil advokat g. Bonina, rojanskega učitelja. Svetujem pa temu gospodu, da naj drugi pot stvar dobro premisli, predno prevzame tako pravdo, kajti sicer se mu bo zgodilo kakor tistemu, ki je za drugega kostanj iz ognja jemal, pa se je sam opeknel.

Tega pa tudi jaz ne razumim, kako da me „Glas“ pritira k tem ploščam? V kakšni zvezi sem bil jaz z njimi? Jaz še vedel nijsem, kaj se te plošče napravljale. Menda jih je dalo napraviti sl. c. kr. glavarstvo, jaz pa glede teh plošč nijsem v nobeni zvezi ali dotiki se sl. glavarstvom, torej nijsem ne ukazal ne pustil pisati „Logje.“ Plošče sem videl v prvo, ko so bile na odmenjenih mestih uže pribite. „Glas“ pa moram še enkrat spomniti, da tu ne gre za Logje ali Logi, temuč za „Log in v Lozeh.“ Ko bi na doični plošči stalo Log namesto Logje, bi celo priprosto ljudstvo k temu molčalo ne bilo.

K sklepu pristavi Glas: „Zakaj ste k grehu tako dolgo molčali? Dovolite, da odgorimo mi namesti Vas: Zato, ker vam ne gre prav za prav za „Log“ ali „Logi,“ ampak za nekaj drugega.“

Ne dozdeva se mi pristojno, da „Glas“ v to pričkanje vtika izraz greh, pustim dogmatične izraze na njihovem mestu.

Če pa „Glas“ res najskrivnejše misli in namere dopisnika iz Sedla pozna, mi k temu čestitam; kaj tacega nij vsakemu dano.

Res je to, da se iz kacega spisa po vodilu prihologije in logike marsikaj lahko sklepati da, a da bi se vselej prava zadela, je drugo vprašanje.

Škoda da „Glas“ nij tudi jasno povedal, zakaj mi prav za prav gre, nego le je za se to obdržal. Če mi tudi „Glas“ ne bode verjel, vendar omenim, da mi je šlo za zdaj prav za prav le za „Log“ in „Logi“, čeravno se mi sedaj vsiljujejo uže tudi druge reči, za ktere bi mi lahko šlo. Za sedaj naj zadestujeta Log in Logi.

G. dopisnik zagovarja g. Bonina, da je dober učitelj in da gotovo nijma tako hudobnih namenov, da bi hotel rojansko šolo polasčiti, ampak da on temveč želi Rojanu pomagati, s tem da se mu da še 3. razred, ki bode pa gotovo slovenski itd. itd.

Na vse to jaz le kratko odgovorim. Kar se Bonina tiče, moram opomniti, da on za slovenske šole niti izprašan nij, da tedaj ne more v slovenski večrazredni šoli podučevati. Dalje pa kar naravnost rečem, da je laž, grda laž, če kdo trdi, da Bonin nij prosil za italijansko šolo v Rojanu, kajti prošnja se glasi: „Supplica degli abitanti di Rojano per una terza classe in lingua italiana“ itd. Gospod dopisnik, pogledite, kako g. Bonin prosi za slovensko šolo v Rojanu? Kaj? — To je bilo tudi uzrok da se je na to prošnjo jih samo 30 podpisalo; ko bi bil Bonin prosil za slovensko šolo, podpisalo bi se jih bilo najmanj 300! Tudi mi smo zat. da se naši otroci kaj malega v laškem jeziku podučujejo, toda tega pa nočemo, da bi se to na škodo slovenskega jezika godilo in da bi se zaradi tega slovenski jezik zanemarjal in skrunil.

Dopisnik z Občine pravi dalje, da v Rojanu je dosta tujcev, na katere se mora tudi ozir jemati. Z Občine v Rojanu nij daleč, pa je vendar tako daleč, da g. dopisnik naših razmer ne pozna. Kde so tisti tujci? In koliko jih je? In še ti, kar jih je, pošiljajo svoje otroke radi v rojansko šolo zategadelj, da bi se v slovensščini izurili. Če jim pa to nij dovolj, naj pa pošiljajo svoje otroke v Skorkolj v ital. šolo, saj je samo 10 minut oddaljen. Zarad tujcev se pa naši otroci ne bodo polasčevali! — Ali imam jaz otroke v šoli ali ne, to nobenega ne briga, to pa vendar smem reči, da meni je slovenstvo in slovenska šola boljše na srcu nego tistim, ki hote naše šole polasčiti in tistim, ki jih zaradi tega javno zagovarjajo.

V Rojanu 2. dec. [Izv. dop.] Veliko se uže pisari po časnikih o početju našega učitelja g. Bonina zaradi šole v Rojanu, ktero želi on polasčiti. Naj tudi jaz eno spregovorim, če sem tudi prosti kmet, kateremu je le matika pero, in nijma časa, da bi se z drugimi rečmi ukvarjal.

Prošnja za 3. razred v laškem jeziku je tudi meni kot podžupanu v roke prišla. Ko pa čitam „Soči“ št. 48. zapazim, da neki dopisnik z Občine ravno narobe o prošnji piše, ne vem ali iz lastnega nagiba, ali pa v obrambo rojanskega učitelja, ker omenjena prošnja je zahtevala III. razred v Rojanu z italijanskim učnim jezikom, in ravno zato je jaz nijsem hotel podpisati, ker sem zahteval od svojega tovaruša, župana Ferluge, da naj se ona točka, zaradi italijanskega jezika, spremeni; da naj se italijanski jezik na podlagi slovensščine, kot predmet uči, kar za potrebno spoznamo. Dal sem potem prošnjo tovarušu nazaj, pa on jo je brez prenarredbe z malo podpisu pri magistratu uložil. Naletel sem tudi na točko v prošnji, ki pravi da se naši otroci iz II. slov. razreda iz Rojana v III. laški razred v Skorkolji ne sprejemajo. Vprašam torej, na kak način pa se bodo potem tukaj sprejemali, če bo v tretjem razredu italijanski učni jezik? Potem bodo nam okoličanom povsod zaprta vrata v tretji razred. Dopisnik z Občine pravi, da je dosta tujcev v Rojanu. Kaki pa so ti tujci?

Sploh Slovenci, kateri so na bližnjem kolodvoru in pri dogani v službi; le pri delanju luke se nahajajo nekateri tujci, kateri pa so večidel tuji državljani, in oni pa imajo ravno toliko daleč v Škorkolje v laško šolo, kakor v Rojan. Zato, dopisnik z Občine, je vaša le prazna in za ta pot ste sebe osramotili, ter pokazali svoje rodoljubje.

Ne vem sicer, kdo da je z dopisi po časnikih dal povod dopisniku z Občine, da trdi, da je to sovraštvo zoper Bonina, pa jaz odkritosrčno povem, da ne najdem v tem sovraštva, akoravno bi moglo tretjino oddaljenih Rojančanov res srdati, ker o tej škodljivi prošnji nič vedeli nijso, da so še le zdaj po časnikih izvedeli, ko je uže prošnja pri magistratu uložena.

Jože Požar l. r. podžupan.

V Ljubljani 28. nov. [Izv. dop.] *) Današnji „Narod“ prinesel je vodni članek, v katerem ostro graja počenjanje nekega poslanca (Horaku), da se je drznil v zboru, dasiravno ud narodne večine, nemško besedo govoriti ter pravi, da ako se on, rojen Čeh, nij mogel naučiti v 38 letih, ki biva na Slovenskem, slovenskega jezika, — pa naj bi bil rajši izročil svoj nasvet enemu svojih tovarušev, da bi ga bil v narodnem jeziku stavil.

Ta graja je sicer žarka, a pravična i zaslužena. Ker je uže pri nas princip postavljen, da narodna večina govori v zboru samo slovensko, tedaj bi morali tega principa se vsi narodni poslanci tem strože držati, kolikor huje nam vlada zobe kaže.

Vendar pa bi bil moral „Narodov“ urednik pomisliti, da tega principa nij bil prvi gosp. Horak prvi oskrnil, tem več da je v lani gosp. dr. Razlag celo uro trajajoči govor brez vsake potrebe nemško govoril, in da bi se znal tak škandal še enkrat zgoditi. — In kakor da bi bila osoda se nad nesrečnim „Narodom“ hotela maščeveti: komaj 6 ur pozneje, ko

*) Prosimo Vas, da nam večkrat kaj pišete. URED.

je ljubljansko občinstvo „Narodov“ članek brati priliko imelo, je dr. Razlag govoril v dež. zboru zopet nemški govor omenjaje, da se mu potrebno zdi govoriti nemško, da bodo tudi oni dvanaajsteri razumeli. Tako počenjanje predsednika društva narodno tiskarne, ktere lastnina je „Narod“, je osupnila, ne le tak i nenovane „Narodovca“ ampak vsakega narodnjaka, bodi si uže te ali one barve. Uže vlašsko leto, ki je omenjeni poslanec govoril nemško, in delal razprajo, se mu je hudo zamerilo — ali odpuščali so mu u kateri izgovarjaje ga, da mu je bila nevedoma večina hudo storila in da se je prenagli. To bi se še pozibalo, dasi mu nekteri po pravici do danes tega oprostiti nijso mogli in hoteli.

Z današnjim čuom pa je on zgubil zadnje simpatije — in vzbudil občeno nejevoljo.

Ko je začel govoriti, vzbudil je sè svojim govorom na stran nemškurjev zaničljivi posmeh — i mej narodnimi poslanci občeno nejevoljo — mej poslušalci mrmranje in nemir.

Ves svet se nam mora v zobe smijati, ker sami svoje principe skruvimo, sami svojega jezika na odločnem mestu ne spoštujemo. Kaj takega je samo pri nas mogoče, da, kar danes prvi slovenski list piše, to še tisti dan prva glava njegove stranke javno opreka. Kako uže pravi Strtar? „Slovenci smo potrpežljivi . . .“

V Ljubljani 2. decembra [Izv. dop.] Denes se je predstavljala v čast Preširnovemu godu slovenska opera „Janska Ivanka.“ Gledališče je bilo jako napolnjeno in vsi igralci so si pridobili mnogo pohval, mej njimi pa posebno: gosp. Meden, gospodična Rosova, gosp. Noll (bariton) i gosp. Gecelj (bas) dokazali so, da tudi mi imamo izvrstne moči za oder.

Tisti judovski časnikar, o katerem sem uže zadnjič poročal, ka je izdal brošuro polno najsurovejših napadov proti voditelju banke „Slovenija“ je zopet pridel rogoviliti v svojem listu „Assicuranz Zeitung“ i zopet je nabral grdih lažij, ktere meče po svetu o novoustanovljenem narodnem zavodu.

Prepričani pa smo, da se v kljub vsem strastnim napadom „Slovenija“ trdo ukrepi in mej slovenskim narodom ukorenini. Sij denar ostane tu v domačiji, sedež zavoda je v središču našega domovja i če bo kateri izmej zavarovancev hotel se pritožiti, ne bo mu treba, pisariti na Angleško, Nemško ali Madjarsko, ampak vsakdo bo lahko opravil osebno svoj opravek i zavod mu bode gotovo se vedno izkazal poštenega, za kar nam je porok narodnjaštvo voditeljev.

V Ljubljani 2. dec. [Izv. dop.] Deželni zbor krajski VII seja dne 28. novembra. Poslanec Svetec poroča v imenu šolskega odseka o sprejemu nekoliko spremenjenega vladnega predloga, ki se glasi tako da se dolžnost, šolo obiskovati omeji od 6. do 12. leta; (v tem predlogu se je spremenilo to, da je vlada nasvetovala dolžnost od 6. do 14. leta.)

Župnik Tavčar pravi, da predložen predlog nasprotuje načelom občinske svobode i postavam „katoliške cerkve“ i navaja še druge uzroke i konečno pravi, da ne more glasovati za odsekov predlog.

Dežman odgovarja, da so v odseku sedeli tudi duhovci i nijso našli v predlogu nikakošne protivnosti.

Costa nasvetuje, da se določi dolžnost šolskega obiskovanja od 6 do 12 leta, na kmetih, in od 6 do 14 leta po mestih in trgovih. Nasvet se podpira.

Dr. Razlag se ne ujema s predlogom dr. Coste, ker misli, da nij vedno priložnosti, poslati otroka uže s 6. letom v šolo i pravi, da bi bilo boljše, ko bi se določil čas šolskega obiskovanja v mestih i trgovih kraji nego na kmetih.

Apfaltrern nasvetuje obiskovanje še od 6 do 14. leta.

Tavčar predlaga resolucijo, naj deželni zbor izdela postavo, ki bode zahtevala šolanje do 16 leta.

Dr. Bleiweis je proti predlogu dr. Razlaga.

Dr. Razlag pravi, da glasuje z manjšino.

Svetec pravi, da bi ne bilo prav, ako bi otroci ne hodili dovolj v šolo, ker se učitelji dandenes morajo več mučiti za svoj posel od nekada.

Pri glasovanju se sprejme predlog dr. Coste z 18 proti 11 glasovi, prav tako resolucija Tavčarjeva.

Vsa daljša obravnava današnje seje je v šolskih zadevah i premembni nekterih paragrafov šolske postave.

Murnik predlaga, da se prošnja mesta ljubljanskega zaradi loterijnega posojila izroči finančnemu odseku, poročilo za delovanje deželnega odbora računskemu odseku in poročilo prošnje Loškega mesta zaradi razlilitve občinskega pašnika občinskemu odseku.

Potem dr. Razlag govori, naj se bojni zakon spremeni, da bodo zamogli bogoslovci tudi dokončati svoje študije. Govornik prednaša svoje uzroke v nemškem jeziku.

Politični pregled.

Oni teden bil je na Dunaji veliki ministerski svet, v katerem je bila na dnevnem redu kot glavna

točka, postava zaradi direktivnih volitev v državni zbor; sliši se, da cesar se ni zadovoljil s predlogi ministrov ter da je tirjal od njih, da mu natančno pojasnijo stan države, na kar pa niso bili pripravljeni ministri in če tudi se ne more trditi, da bi bili popolnoma propali, je vendar stanje ministerstva, vključno temu, da je uže prestalo te dni poskušno leto, se zmerom provizorično. Tudi gre glas, da cesar sam je ngoden poravnavi z narodi, kar je uže večkrat javno poudarjal. 7. t. m. se bode sklenilo kratko letošnje zasedanje deželnih zborov, ker 12. t. m. stopi skup državni zbor. Naš deželni zbor bode menda v svojih zadnjih sejah vendar nekoliko resnejše postopal in ministerstvu, čeravno ne nago pa vendar lepo povito nezaupnico dal. O ljubljanskem zboru pa se še zdaj ne vé, če misli ministerstvu nasproti kaj storiti, morda pa vendar še pred sklepom zborovanja.

Česki poslanci so odgovorili na povabilo deželnega maršala, kneza Auersperga, da naj pridejo v zbor, s tem, da so poslali 2 poslance v zbor, ki sta izročila predsedniku posebno izjavo, v kateri poudarjajo še enkrat vse tiste krivice, katere se česki narodu godé pod sedajnim ministerstvom. Nemški poslanci pa se ne zmenijo za take izjave in proteste, ampak kar naprej kontumacirajo česki narod, delajo novo volilno postavo, po kateri bodo samo Nemci imeli privilegij volitve, in hočejo tudi česko okrajno zastope, v katerih je dosta narodnega duha, odpraviti, iz kratka: ustavoverci so na česki prignali reč do vrhuca. Vključno temu pa je narodna stranka na česki, Moravskem in tudi na šilezkem neomahljiva in čaka mirne bodočnosti. Na Ogrskem je Lonyay-ovo ministerstvo padlo vsled zadnjega škandala v parlamentu in ker se je Lonyay zameril cesarju zaradi enega članka v njegovem organu proti nadpoveljništvu honvedov, oziroma nadvojvodu Jožefu in nastopilo je novo ministerstvo pod vodstvom dosedajnega ministra Szlavay-a, katerega spoštujejo vse stranke zaradi njegovega poštenja. Sicer pa ta sprememba na Ogrskem ne pomeni nove sisteme, ker kakor poprej, je tudi še zdaj stari Deak kolovodja onokraj Litave, in Hrvatje in druge nemadarske narodnosti na Ogrskem niso menda za ničico na boljšem, kakor so bili pod Lonyay-em, ampak brže na slabšem.

Thiers je uže zopet zmagal na francoskem se svojo republiko; desnica postavodavnega zbora je zahtevala postavo odgovornosti ministrov, Thiers pa je stavil vprašanje zaupanja v njegovo vlado in zmagal je, še enkrat navdušeno proklivevajoč republiko in pobijajoč monarhiste.

Razne vesti.

(Došlo nam je zanimivo vprašanje:) Ali se še spreha učitelj, g. Lukancič pa mestnih ulicah uživajoč svojo plačo, čeravno mu ni mogoče zadostiti svojemu poklicu? Kdaj bo naš glavar spravil to reč iz pod svojih urnih rok?

(Cesarica) in cesarski otroci ne pridejo čez zimo v Gorico, kakor so skoro vsi časniki pisali, ampak ostanejo čez zimo na Ogrskem.

Pride pa čez zimo sem nadvojvoda Karol Ljudevit z otroki in se jev ta namen uže najela Seilerjeva vila.

(Pri sprejemnem izpitu), ki je bil, kakor čujemo, te dni na gimnaziji, so 13 mladenčev spoznali nezrelih za prvo šolo, in sicer 7 Slovencev in 6 Italijanov. Ali so gg. učitelji prav ravnali, da so glede na nemški učni jezik tako strogo postopali proti mladini, ki se je do sedaj v normalni podučevala samo v narodnih jezikih, o tem jako dvomimo. Na vsak način pa se iz tega vidi, kako so reforme potrebne naše srednje šole v Gorici, kajti čuda se več na gode in mladeniči ki se je 4 leta učil samo v slovenskem ali italijanskem jeziku, ne razsvetli precej sveti duh nemškega jezika, da bi mogel napredovati. Zatorej gospoda, dajte nam slovenskih in italijanskih srednjih šol!

(Goriško pevsko društvo) bode imelo v svojih prostorih v gostilnici „pri Jelenu“ v petek, 6. t. m. občni zbor, pri katerem se bode volil nov odbor.

(Profesor Povic) je zbolel, zaradi česar ne bode govoril v nedeljo, 8. t. m. v Rihenbergu, kakor je bilo naznanjeno v zadnji številki našega lista, kar sl. občinstvu naznanjamo, da se ne bode zastoj zbralo.

Na kateri dan bode preložen oni shod v Rihenbergu, naznanimo v prib. listu.

(C. k. okrajno šolsko svetovanje) je v svoji seji pretehtovalo od 20. novembra preudarek stroškov za leto 1873 in po natančnem prečunu, pokaže se le 10% za vse občine v okrajih in le za kanalsko šolsko 6-5, ker ima iz dežel. zaloga na leto gl. 136-50. Letos bodo zadovoljni, ki so letos za 26 mesecev plačevali 52 1/2 %.

(Nj. Velikanstvo) je potrdilo novega župana našega mesta, grofa Karola Coronini-ja, zaradi česar bode danes slovesna instalacija, javna godba in baklada ter slovesno gledališče zaradi tega je danes tukaj namestnik bar. Česki.

(V Debelcu) na Ogrskem je te dni umrla stara žena, ki je v svojem testamentu zapustila 5 goldinarjev — svitlemu cesarju. Iz cesarske privatne pisarnice je te dni prišla pobotnica, da je cesar teh 5 gold. res prejel.

(Na visoki šoli) v Zürichu imajo od dne do dne več ženskih studentov; letos se je spet 49 novih žensk zapisalo, da se bodo na univerzi šolale. Med temi jih je 41 iz Rusije, 4 iz Amerike, 1 iz Avstrije, 1 iz Švice, 1 iz Nemčije. Vseh ženskih studentov je sedaj 109 in sicer jih študira medicino 81, filozofijo 38, pravoslovje pa 1. Ta bo gotovo dober advokat!

(Stojanska čitalnica) napravi v nedeljo 8. decembra v svojih prostorih večerno zabavo s tombolo, h kateri uljudno vabi vse ule. ODBOR.

(Nova iznajdba proti živinski kugi.) G. Stratton v Dorchesteru na Angleskem je iznašel nov lek, s katerim je dozdaj še vsako na gobcu in parkljih bolano govedino ozdravil. Lek je ta le: En lot klorokislega kalija (chlorsaueres kali) se stopi v enem bokalu vode; predno se ima ta tekočina rabiti, se v njo vlije še 1 1/2 lot kafrenega šprita (Kampher spiritus) in se da živini piti vsak dan skoz 3 dni. Kotran (Theer) se epohom zmešan in stopljen je mazilo, s katerim se ob enem mažejo noge, da ozdravijo gotovo v 3. dneh. Pijača in mazilo se morata vsak dan pripravljati.

(Bolgari) so od l. 1806 — 1870 izdali 550 knjig, obsegajočih razne stroke znanosti in umetnosti. Bolgarski narod se vedno krepkeje giblje in s časoma gotovo postane na vzhodu tako znamenit v politiki, kakor je uže dandanes srbski.

(V republikah) severnih ameriških držav izhaja 6328 političnih časopisov, med katerimi jih 105 po trikrat, 110 po dvakrat, 507 po enkrat na dan hodi na svitlo. Tednikov je 4750. Ostali izhajajo na mesec po enkrat ali pa po dvakrat. Kmetijskih časopisov imajo v severni Ameriki 105, šolskih 95, cerkvenih 303, kupčijskih 76. Večina teh časopisov izhaja se ve da v angleškem jeziku, vendar je tudi med njimi 383 nemških, 12 skandinavskih, 6 nizozemskih, 5 italijanskih, 6 českkih časopisov.

Kmetijske i trgovske vesti.

II.

Iz Vipave 16. nov. [Izv. dop.] Slapenska šola pa ne bi pomagala le sadjereji na noge, povzdignila bi tudi vinoreje. Kateri Vipavec, ki se je količkaj po sveti ozrl, ne izpozna, koliko je še treba v tem oddelku kmetijstva storiti. Kaj je vzrok, da se vipavsko vino po svetu tako malo čišla, da se dobro prodaja, le kedar sosedne vinske dežele slabo blago pridelajo, ali ga tako malo pridelajo, kakor n. pr. letos? Kaj je vzrok, da Gorenjec le raje po dolencju sega, čeravno se dolensko grozdje po plemenitosti primerjati ne da vipavskemu; kaj dalje je vzrok, da se v Ljubljani sem ter tja vipavsko vino toči za najboljše dolensko in se gostilničar boji lastne škode, ko bi gostom razodel, da vipavsko pijo? Kaj drugo je vsemu temu vzrok nego primitivno starokopitno ravnanje z vinom. Po sv. pismu bil je prvi vinorejec Noe; tudi on je pridelaval vino, „ki utopi, vse skrbi,“ a dvomim, da bi bilo njegovo vino lastnosti imelo, ki so potrebne za svetovno kupčijo. Tudi vipavsko vino dela „omotico“, a manjkajo mu kakor Noetovemu omenjene lastnosti, torej Vipavec ne prideluje boljšega vina, nego ga je Noe. Izpoznavaj se to čedalje bolje, posebno silijo k temu izpoznavanju besede znamenitega vinorejca Baba, ki je rekel, da srečne so sosedne vinske dežele, dokler ostane vinoreja na Vipavskem na tako nizki stopinji. Razumniši posestniki bi radi po drugem boljšem načinu vino pripravljali, ali kje se učiti? Poskuša se torej z novimi trtami, poskuša se z drugačnim ravnanjem v kleti. A po teh poskušnjah utegnejo Vipavci še le v nekaj stoletjih do pametnega ravnanja priti. Pomagala bi tukaj šola. Po drugod uže skušenem in za dobro izpoznanem načinu učila bi trte bolje obdelovati in z vinom ravnati. Nij se bati, da bi Vipavec dobrih nanjkov si ne hotel prisvojiti, ker to se mora priznati, da

če ga prepričaš, kako bi bilo boljše, se tudi po prepričanji ravna. Kako hitro n. pr. so se Vipavci po nauku M. Vrtovca poprijeli gnojenja trt — tega menda vendar Noe še ni znal. — Pa delokrog slapenske šole raztežen je se tudi na druge oddelke kmetijstva: Kako važen oddelek n. pr. je sviloreja. Uvideva se, da kratki, če prav veliki trud se sviloprejkami izplača se dobro, če se dobro obneso: ali tudi tukaj ne ravna se po nikakošnih pravilih, vse je le poskušnja. Temu se pridruži pa še neodpustljiva zaniknost. Marsikteri bi namreč dejal, da se sviloprejkami zguba nij mogoča ali k večjemu ta, da ima človek delo za plačilo, če gredo pod zlož; tisto listje, ki ga pojedó se vendar zguba ne da imenovati, saj dokler sviloreje nij bilo, tako nij v nikakošen znaten prid prišlo. A to nij res, znatna zguba je mogoča, ker malo kteremu vzraste na lastnem toliko perja, kakor ga za svojo žival potrebuje in kar mu ga primanjka, mora je plačati s zlatom. Sviloprejkje bi vsak rad redil, a murbe saditi nikomer na misel ne pride in to je tista neodpustljiva zaniknost. Če se dalje pomisli, da bi slapenska šola tudi za poljedelstvo, živino-čebelorejo uspešno delovala, tudi tukaj marsiktere napake odstranila, da bi se dalje po njenem navodu navadno tudi drugi pri nas še nepoznani kmetijski pridelki kultivirati začeli, ne postane-li tirjatev opravičena, da se nam privoli?

Kmetijstvo bi se se slapensko šolo na vse strani povzdignilo, blagostan bi se razširil, denar prišel bi v deželo, kmetu bi laglje bilo davke plačevati. Kar bi mu denarja ostajalo, obračal bi na izboljšanje svojega posestva ali nalagal na obresti, ali kje? V Ljubljano v hranilnico denar nositi je predač, ker kdor bi ga tja nesel in zopet ponj šel, potrosil bi še enkrat toliko, kakor bi obresti znašale, sosed je pa nezanesljiv. Napravila naj bi se tedaj doma hranilnica in posojilnica. Ko se je lani v Vipavi pri neki priložnosti obširneje o takem zavodu govorilo, rekli so nekateri, da uže več let to premišljujejo in da bi se dalo izpeljati. A menda kakor za vse drugo, manjka tuji za to moža ali mož, ki bi imeli zmožnost in pogum stvar v roke vzeti in izvršiti. — S pomočjo denara začela bi se na Vipavskem industrija razvijati. Naj omenim samo enega oddelka. Galetje se na Vipavskem mnogo pridelava in se je bo čedalje več, a vsa se v Gorico proda prekupcem ali pa lastnikom sviloprejkic, ki predelano surovino za velik dobiček tovarnam zasvilno tvarino prodajajo. Če imajo drugod posamezniki sviloprejkice, ali bi se ne dala na Vipavskem se združiti močmi vsaj ena napraviti? Oj manjših podjetij prišlo bi se s časom do večih in ko bi kmetijstvo do visoke stopinje dospelo, pridelovalo bi se dovolje surovino, ki bi se s pomočjo izvrstne vodne moči, ki jo imajo Vipavci, v tovarnah predelovale. Komer se zdi na Vipavskem tovarna nemogoča, ozre naj se na Česko, kder združeni kmetje sami tovarne ustanavljajo in lastno pridelke predelujejo. — Čedalje boljše čuti se na Vipavskem potreba železnice; koliko večja postala bo ta potreba, ko se povzdigne kmetijstvo in industrija, ker poslednja ne cvete daleč od železnice.

Potrebna je za Vipavo tudi telegrafska postaja, a vipavsko starešinstvo, ki menda nij sposobno čez pojuteršnji dan misliti, opustilo je priložnost pridobiti si jo, ko se je letos telegraf stavil po dolini. Kratkovidnost je odločila, ker tista dva stotaka, katera bi morala vipavska občina v ta namen plačati, ali modrovanje onega mogočnika, ki meni, da edini more priti v priložnost, telegraf upotrebljevati, menda vendar ne. Čudno je vsakako, da je tisti, ki bi več kakor vsi drugi telegrafoval, proti postaji. Vsak drugi na njegovem mestu bi se odločno potegnil za napravo, katero bi plačevala država, katera bi pa za njega najkoristniša bila. To pa možu nij toliko zameriti, menim, da je le iz blage ozirnosti na neko osebo tako ravnal. Morda je pa vendar vipavsko starešinstvo čez pojuteršnji dan mislilo, in v svesti si, da lukamatija uže o sv. Luki v deželo pripihni, počakati hotelo, da se železniško postajo telegrafsko postajo zastoj dobi. — Ker uže o tem zanimivem starešinstvu govorim, naj povem, kako ono skrbi za korist občine, kateri na čelu stoji. Vsako poletje prihaja nekoliko tujcev v Vipavo; večidel so tržaške družine, ki se ogejo mestnemu smradu, da v prosti prirodi srčjejo zdrav zrak. Vsakemu je jasno, da kedor svoja mestna opravila popusti, da bi prirodine prijetnosti na deželi užival, mora pod palcem trden biti, da mu torej nij na cuem goldinarju več ali manje ležeče in da rad plača, samo da je postrežen. Vsak kraj z veseljem sprejema take goste in jim po mogočnosti skrbi za prijetno prebivanje. Vipavskemu starešinstvu tujci nič mari niso. Ne omenjam vsega, kar je vzrok, da kedor je enkrat v Vipavo na zrak prišel v drugič več ne pride; ne omenjam, kaj gost tukaj mora pogrešati, kar naposled še dolžno nij starešinstvo preskrbeti, omenim naj le to, kar tudi domače ljudi zadeva in za kar bi moralo starešinstvo posebno skrbeti, to je: osvečava o temnih nočeh po trgu. Ko me je namreč Tržčan vprašal, zakaj svetilnice, katere v precejšem številu impozantno čez česte visé, samo čez dan svetijo, po noči pa ne, ko bi se človek rad malo v hladu sprehodil, kar mu v podnevni vročini nij mogoče, rekel sem, da se stare-

šinstvu škoda zdi, za „ponočnjake“ svečavo žgati. Morder in sicer imeniten gospod je namreč o priložnosti, ko se je v vipavskem parlamentu o tem debatiralo, genijalno se izrazil rekoč: „E, kaj je treba razsvitljevati, saj pošteni ljudje ostajajo doma ko se noč naredi, ponočnjaki pa vredni niso, da bi se jim sv-tilo.“

Tako! Ponočnjaki so tedaj vsi tisti, ki po katerem koli opravku, ko se noč naredi, ven morajo. Vi, gospodine, najbrže mislite, da ima ves svet le take opravke kakor Vi, ali pa menite, da bi koristno bilo, ko bi bil vsak tak zapečnjak, kakor ste Vi. Naj Vam le eno tako ponočno opravilo omenim in sicer tisto, za katero najmanj smem Vašega odobrenja pričakovati Gotovo n. pr. boljše čislate mladenca, ki je delalen, nego lenuha. Če tedaj mladenič ves dan pridno dela, ali naj precej po večerji gré spat? Ne bogmá, ker sicer pride človeški rod v nevarnost, da izmrje. Menite-li, da bodo fantu nevesto v bajto prinesli? Iskati si jo mora sam, da se z ujo zmeni, da razvidi, ali bosta mogla v zakonu skupaj orati. Kakor vidite, jaz tukaj ne sodim iz poetičnega ampak iz vašega, namreč materialnega stališča, ker vem, da tej vrsti poezije niste milá. Glejte tedaj to je tako opravilo, ki se mora po noči opravljati, ker čez dan delo tega ne pripušča. Opravilo to je pa tudi sila važno, ker polja z zakon, zakon pa je podlaga družini, državi, celemu človeštvu. Vidite torej, da to ni nikakoršna malost, da to je internationalno vprašanje. Vsled tolike važnosti tega opravila bi torej jaz, ko bi imel čast in srečo ud vipavskega starešinstva biti, v bodoče, ko zopet pride osvečava na razgovor in sklep, glasoval, da se poštenim mladeničem, ki hodijo k poštenim dekletom v vas, tako razsvetli, kakor se je eno leto papežu.— Od Vas sicer ne pričakujem takega glasovanja, pričakujem pa vsaj to, da boste v bodoče glasovali vsaj za razsvitljenje z ripsom, če Vam je pošteno olje predrago. In če Vam uže tuji nič mari niso, skrbite vsaj za domače fante, da si v temi nosov ne pobijejo, da ne bo imel prihodnji roč vipavski pokvečenih nosov. E gospodine, Vi menda nimate nikedar v vas hodili!

Katere tuje trte so našim razmeram ugodne?

Episal S. S. S.

(Konec).

V III. razred prištevam tiste trte, ktere se z najplemenitejšim vinom odlikujejo, in ktere tudi k prav rodovitnim štejejo.

Beli rizling. Ta trta v renskih deželah doma se je zadaja leta po avstrijsko-ogerski državi jako razširila. Nahajamo jo na Štajerskem, na spodnjem Avstrijskem, na Ogerskem, Sedmograskem; tudi Tirolci in Lahi so jo mnogo čislati začeli. Iz Klosterneuburga se razposilje vsako leto čez en milijon kovčij in bilf te vrste v različne kronovine.

Grozdje rizlingovo zori pozno, zatorej ga v severu v najgorkejšje lege sadé, da za časa dozori, in da grozdje še nekaj časa po dozorenju na trti pustiti zamorejo.

Ker imamo pa mi Primorci gorkejšje podnebje, ne smemo rizlingu najgorkejših leg izbirati, ker bi se nam v takih drobne jagode rizlingove, veliki vročini nepri-vajane, posušile; ampak ker nas po nevadi poleti suša obiskuje, moramo skrbeti, da rizlingu bolje osojne lege dajemo, in da ga le v take kraje sadimo, kder ima poleg voljne gorkote tudi potrebne mokrote.

Rizling raste v vsaki zemlji prav dobro, ali skušajna uči, da najplemenitejšje vino dobimo od tistega, ktera je v isloveni zemlji raste.

V prav rodovitno zemljo tudi ne smemo te trte saditi, ker v taki nam bode, ali preveč v les gnala in vsled tega malo sadu rodila, ali pozamezno grozdje z debelejšimi jagodami večje postane iz ktereга sicer dobro vino, ali malo aromatično dobivamo.

Da bode vsakemu razumljivo, zakaj debele jagode rizlingove, tako aromatičnega vina ne dajo, kot drobne, naj še povem, da aromatične snovi tega grozdja se v jagodnih lušinah nahajajo. Razumljivo je tedaj, da, ako imamo debele jagode, bomo v primeri z vinom, ktero iz njih udobimo, malo lušin imeli, in vsled tega tudi malo aromatičnih snovij.

Skrbeti moramo tedaj, da trto le v kraje sadimo, kder je pred veliko vročino obvarovana, in le v tako zemljo, ktera nij prepusta, pa tudi ne prerodovitna, ker le v taki ima trta zmerno rast in ne žene preveč v les, pa tudi jagode se preveč ne podebelé.

Rizlingu ne škodi veliko neugodno deževno vreme med cvetjem; zategadelj ga smemo k rodovitnim in vsako leto enako nosečim trtam šteti.

Ta trta nam vino daje, ktero se k najplemenitnim in najdražjim prištevá. Ako pa hočemo prav izvrstno vino od tega grozdja dobiti, je moramo še po dozorenju na trti pustiti. V tem času malo ovne, zgubi en del vode, postane trohljivo in daje izvrstno vino.

Po besedah slavnega barona Baba zamorem povedati, kako na J. J. Hannesbergu pri Reni s trgatvo tega grozdja ravnajo. Kedar ondodni vinorejci vidijo, da večina grozdja je trohljivo, ali kakor je imenujejo plemenito gujlo (edelfaul) je gredo trgat; ali še takrat ne potrgajo vsega, ampak le tisto, ktero v takem stanu najdejo. Zopet čakajo osem dnij in tako grozdje izbirajo, dokler vsega ne potrgajo.

Na ta način zadobijo vino, kteremu se v resnici enako le malo kde najde.

Kedor tedaj hoče iz rizlinga vino, enako renske-mu, pridelovati, mora tako delati kakor renski vinorejci, ker v tem obstoji vsa znanost in skrivnost dobivati plemenito aromatično vino.

Naposled naj še omenim, da mošt tega grozdja moramo malo časa na lušinah pustiti, (kar se pri vseh drugih belih vinih ne sme sikhdar storiti) in sicer za to, da aromatične snovi alkohol iz lučin izvleče, da v vino pridejo.

Pri tem delu je treba tudi blastine od lučin ločiti da se preveč strojnine v vinu ne nabere.

Rudeči traminec. Po mnogih poročilih se je ta plemenita trta iz Tramina, mesta v Tirolih, po nemških in francoskih deželah razširila. Od tod ima tudi svoje ime. Traminec je v vsaki zemlji zadovoljen, ali lego hoče tudi mokrotno imeniti. Sploh zahteva ta trta tako zemljo kot rizling in navadno se tam sadi, kder bi rizling premočno raste.

Ta trta je tudi mej cvetjem stanovitna, dozori preje kot rizling in je prav rodovitna.

Vino od tramince je prijetno okusno, sladko in ognjeno, sposobno je za mešanje z drugimi vini n. p., z rizlingom, ako ima v slabih letih preveč kisline.

Rulandec. S Frankoskega doma v primeri z drugimi trtami po Avstrijskem prav malo nasajen.

Ta trta spada k burgundčevi družini in se od tega le v grozdji, loči. Navadni črni burgundec ima črno grozdje, rulandec pa rujava.

Rulandec zahteva, kakor vsi burgundci mokrotno lego, se zemljo nij izbircen. Ker sem to uže pri „li-verdonu“ omenil, mi tukaj nij treba ponavljati.

Vino rodundčevo se prištevá k plemenitejšim.

Mali belin. (Kleinweiss.) Edina ogrska trta, ktera aromatično vino daje. Na Ogrskem pri Nesmylu doma.

Ta trta je z vsako zemljo zadovoljna, ali lego hoče gorko imeti. Prenesti zamore veliko toplote, zatorej bi bila v tistih krajih, kder bi rizlinga zavoljo presuhe lege saditi ne mogli, na pravem mestu.

Vino od malega belina se sme rizlingovemu vinu primerjati. Mošt od tega grozdja se more tudi nekoliko časa na lušinah pustiti.

Drobnojagodni črni burgundec (blauer burgunder) na Reni tudi arbstklevner imenovan.

Kakor vsi burgundci z vsako zemljo zadovoljen, ako ima dovolje mokrotno lego. Mej cvetjem mu ne škodi veliko deževno vreme, zarad tega je prav rodovit.

Vino od tega burgundca se šteje k najplemenitejšim črnim vinom. Se ve, da ako hočemo prav izvrstno vino zadobiti, moramo na zrelost grozdja veliko paziti, in ako okolščine pustijo, le še po dozorenju na trti pustiti.

Iz tega grozdja nam je mogoče tudi izvrstna bela vina napravljati, ako grozdje otisnemo in lučine od mošta ločimo. Na ta način se tudi iz burgundca veliko penečega vina (champagner) napravlja. Ostale tropine lahko drugemu malo barvanemu moštu dodamo in tako popolnoma temno barvano vino zadobimo.

To bi bile poglavitne, za naše kraje neobhodno potrebne trte, brez katerih nam nij mogoče našega namena doseči to je: vino enako, vinom drngih dežel napravljati.

Ali ne le enaka vina, ampak vsled milejšega in ugodnejšega podnebja nam je mogoče, z manjšim trudom veliko več in boljega vina pridelovati, nego v drugih deželah. Vsled tega nam bo tudi mogoče, naša vina po nizi ceni prodati, in s tem pozornost tujih vinskih kupcev na nas obračati.

Poslano.

Razen gg. Lutman-a in Vuge (glej „poslano“ v št. 42 „Soče“) so meni predstavili tvarino za karakteristiko slovenskih dijalektov in slovenskega ljuštvenega slovstva sledeči gospodje:

- 1) g. Fr. Oblak, avskultant v Gorici — nekoliko pravljic in tolminske okolice;
- 2) g. Miha Golob, osmošolec goriške gimnazije — popolnoma znanstveno razpravo: „Posebnosti v izgovarjanji slovenskega jezika v Nemškem rovtu in v okolici, posebnost v Oblokah“, ter zraven „vzglede, kakor se izgovarja v Oblokah, Hudijužini in deloma Podbrdom“;
- 3) g. Anton Mikuluš, sedmošolec goriške gimnazije več pesnij, zapisanih v Pevmi na znanstveni način;
- 4) g. Janez Vodopivec iz Dornberga (hišna št. 124) — nekoliko fantovskih pesnij;

5) g. Anton Mandelc, vulgo Čarman pošestnik na Mlinskem v Bledu — nekoliko pravljic in pesnij;

6) g. Janez Ržen, županov taja-k iz Cirknega — več pravljic in pesnij, zapisanih po domačemu dijalektu v Cirknem in Cirkanski okolici; (med tem nektère od g. Franceta Čolika iz Cirkanske Poljane).

7) g. Fr. Sedaj, sedmošolec goriške gimnazije, več pravljic, pesnij, posebno pa veliko domačih besedij, zapisanih na znanstveni način v Cirknem in Cirkanski okolici,

8) g. Fr. Furlani, poštni uradnik v Gorici — dve pravljici v prvaškem (Pervačina) dijalektu;

9) gospodičina Katinka Stanič v Kanalu — eno pesen v domačem dijalektu.

Mimo tega g. Vuga mi je dal dostavak k svojemu prešnjemu daru, obstoječ iz več solkanskih pesnij, zapisanih po znanstveni metodi.

Všem tem gospodom in gospodični se srčno zahvaljujem.

V Gorici 29. nov. 1872.

J. Baudouin de Courtenay.

Listnica upravnitva.

Danes tirjamo po listnici samo nektère gg. naročnike; nadaljevali bomo v prihod. številkah: Kavarna König v Zagrebu f. 4.10, Kavarna Weis v Zagrebu f. 4.10, sl. čitalnica v Celju f. 6.60, sl. čitalnica v Celovcu f. 1.60; g. Florjan knez v Oltri f. 2.30, g. Anton Berbuš v Selu f. 2, g. Marin P... v Somp. f. 4.80, g. Rožič Jožef v Oseku f. 2, g. Valetič Jožef v Batujah f. 6.90, g. Rjavac Jožef v Oseku f. 4.80, Logiša Jožef v Mavhinji f. 5.80, Dule Jakop v Zavrhek-u f. 2.30, sl. čitalnica v Dornbergu f. 5.80, V. Gregorič v Prvačini f. 2, g. Peruzzi Ferd. v Dornberg-u f. 5.80, Jožef Šinigoj v Dornbergu f. 5.80, g. Zori Ign. v Dornbergu f. 6.60, g. Gregorič Andrej v Prvačini f. 2.20, Kavčič v Pregradi f. 4.50, g. Lenardič Anton v Števerjanu f. 6.60, g. Marš France v Vrtojbi f. 3.90, g. Toroš France v Medani f. 4.80, g. Ivan Toroš v Medani f. 4.60, g. Malnič Ivan v Kanalu f. 4.60, g. Stefan Škodnik v Kalu f. 2.90, g. Jug Peter v Kalu f. 5.90, g. Trampus Jožef v Kostanjevici f. 5.50. Tistim gg. ki pridejo prihodnjé v listnico, smo za zdaj dotičen dolg do konca t. l. na adresu za redčilom zapisali.

cenik raznega blaga.

Turšica domača po gl. 1.60. — 70, ogerska po gl. 1.67 — 70. Pšenica po gl. 8.10 — 3.30. Rž po gl. 2. — Ječmen cel 1.80 — dtto péhan po gl. 3.15 — 30. Fežol po gl. 2.25. — Oves laški po gl. 1.15 — dtto ogerski po gl. 1.20 (Cent 4 f.) na debelo. Ajda po gl. 1.30. — Krompir po gl. 2.30 Cent. Seno po gl. 1.30. — Slama po gl. 1.20 — 1.25. Maslo surovo po gl. 50. — dtto kukano po gl. 54. —

Moke v Stračicah

N.o I. f. 15.40, N.o II. f. 14.40, N.o III. f. 11.60, N.o IV. f. 10.40, N.o V. f. 8.70, N.o VI. f. 6.90.

Otrobi drobni f. 2.80, debeli 2.20. — Vino črno f. 13.50 — 16. — dtto belo 13. —

V Gorici dne 4. decembra 1872.

Zavarovanci pozor!

Podpisano društvo s tem spodobno naznanja občinstvu, da je gosp.

Anton Rojic,
pošestnik
v Dornbergi

položil naše zastopstvo in da tedaj ne bode od danes naprej več sklepal zavarovanj v našem imenu in na naš račun.

V Gorici 1. dec. 1872.

Delniška banka za elementarne zavarovanja na Dunaji

Glavni zastopnik za Goriško:
ROMAN MERLAK mp.
za kasarno št. 120.

Glavni zastop

prve obč zavarovalna banke

„SLOVENIJE“

za Goriško sã sedežem v Gorici smo izročili gospodu

Viktorju Dolencu,
uredniku „Soče.“

To naznanjamo vsem svojim p. n. zastopnikom na Goriškem, ker bodo od slej spadali v področje glavnega zastopa v Gorici, kakor tudi p. n. občinstvu, katero želi zavarovati se, ali izvedeti natančneje informacije.

V Ljubljani 30. novembra 1972.

Ravnateljstvo
banke Slovenije.

Advokat

DR. JOSIP JAKOPIČ

V GORICI,

je odprl svojo pisarnico v magistratni ulici (Contrada del Municipio), hiš. št. 42. v prvem nadstropju.

Lekarnica Pontoni-jeva
PRI ZAMORCIH

v Raštelu, Gorici.

Glavna zaloga vsakoršnih zunanjih zdravil, zdravniških orodij iz guttaperche, kilnih prevez, mineralnih vodã.

Edina zaloga pravega „Paglianovega sirupa“ iz Florence, Mollove Seidliške štupe, melisovca iz Benedek; pravega štokviževega elja od Dorša za jetkove ljudi in belega prsnega sirupa.

Restitucijonsfluid (lek) za konje proti vsakterim izvinjenju, živinska zdravilna štupa za konje, vole in ovce.

Sploh se dobã prav dobri leki vsake vrste po nizki tarifni ceni.

PODDRUŽNICA

ŠTAJERSKE ESKOMPTNE BANKE

V GORICI

je začela svoje delovanje

sã sledečim delokrogom:

A. Posojila proti poroštvu pri banki kredit uživajočih.

§. 14. K posojilom proti poroštvu pri banki kredit uživajočih spadajo sledeča poslovanja:

- Škontiranje menjic postavne vrednosti, ne čez 6 mesecev od dneva vlozbe zapadajočih in podpisanih razen od enega kredit pri banki uživajočega, vsaj še od ene poznane zmožne firme.
- Škontiranje menjic postavne vrednosti, katerih plačilni obrok nij daljši od 4. mesecev, in se smatrajo po svoji notranji kakovosti kot popolno varnost dajajoče tudi brez poroštva enega uživalca banknega kredita (zaseben kredit).
- Škontiranje menjic tako zavarovanih, da dajo popolno gotovost gledã uplačila. (Zavarovan kredit).

Vse te upne pogodbe so izvestljive samo do visokosti svote, čez katero zamore razpolagati uživatelj pri banki.

B. Druga izvestja ali opravki:

§. 15. Drugi opravki banke so:

- Škontiranje in zaškontiranje menjic in družih vrednostij;
- Prevzetje denara v tekoči račun (conto corrente), ali pa za dolgo nedoločeno dobo, po pogojih, katere določuje od časa do časa upravni odbor. (§. 38.) Za prejeti denar se izdajajo denarnične nakaznice po 4% brez odpovedi in po 5% z desetdnevnim obrokom. Nakaznice se glasã ali na uročitelja, ali pa na ime in se izdajajo v zneskih od 60, 100, 500, 1000 do 5000 a. v. Oblika dotičnih tiskovin mora biti potrjena po vladi. Stan proti nakaznicam prejetega denara mora banka objaviti vsak mesec; take vloge pa ne smejo znašati dvakrat toliko, kakor znašajo do tiste dobe akcijska uplačila.
- Podeljitev predplačil na vrednostne liste in naročena prodaja obteženih vsakovrstnih vrednostnih rečij.
- Delovanje na tekoči račun (conto corrente) in na prepis (giro) s posredovanjam in brez posredovanja blagajnih listov (Cheques) proti obrestim 5% brez odpovedi.
- Bankno, komisijsko in menjevalno (bankirsko) poslovanje.
- Zidanje založnih stavb za hranitev, prirodnih pridelkov in vsakovrstnega blaga v smislu visocega dovoljenja 19. junija 1866 v državnem zakoniku št. 86; dovoljenje predplačil na prirodne pridelke, na montanistične izdelke in sploh na kmetijsko in drugo blago, kakor tudi posojila na blagne nakaznice (Waarants) brez in z naznanilom imena dotičnega zastavljavca; nadalje tudi javne dražbe raznega blaga v postavnih mejah.
- Udeležitev pri obrtnijskih trgovskih in družih podjetjih, imajočih za cilj javno blagostanje in njih podpora z nakupilom dotičnih delnic ali prioritet za svoj stalni račun, in s posojili na te zadnje, ali pa s komisijsko prodajo delnic.
- Udeležitev pri javnih in privatnih posojilih s prevzetjem cele ali samo enega dela svote za svoj stalni račun, ali pa po naročbi in posredovanje takih posojil.
- Prejem v hranitev zlata, srebra, obligacij, dokumentov in družih vrednostij.